

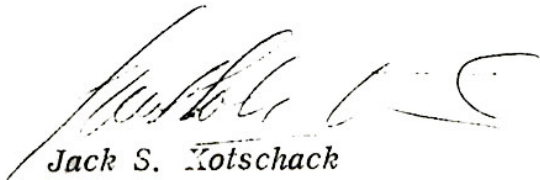
NORD INFORMATION

För närmare upplysningar kontakta Kammakarg. 46, Stockholm C, tel. 23 12 90
Radio Nord sänder dygnet runt till ca 1 miljon hushåll

Stockholm den 15 maj 1962

*Härmed har vi nöjct översända en broschyr, som vi
tillställt Sveriges Riksdag och som kan vara av intresse
för Er.*

Högaktningsfullt
NORD ESTABLISHMENT

Jack S. Kotschack

TILL
SVERIGES
RIKSDAG

Denna lilla broschyr, som jämlikt mig tilldelat uppdrag tillkommit under mitt överinseende, avser dels att lämna sakliga upplysningar om »Radio Nord» och dess verksamhet, dels att söka visa, att den motivering, som åberopats i Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med förbud i vissa fall mot rundradiosändning på öppna havet m. m. (nr 171/62), icke är bärande.

Såsom enda motiv för propositionen har åberopats, att Sverige »liksom praktiskt taget alla världens stater» är anslutet till den internationella telekonvention, som slöts i Genève år 1959, och att det enligt ett till konventionen hörande radioreglemente gäller förbud mot rundradiosändning på öppna havet och i luftrummet däröver. (Härjämte framhålles i propositionen, att, sedan fyra rundradiosändare förlagts utanför de nordiska ländernas kuster och i strid med nämnda förbud anordnat rundradiosändningar, ha regeringarna i de nordiska länderna efter rekommendation av Nordiska rådet beslutat företaga gemensamma åtgärder i syfte att stoppa dessa sändares verksamhet.)

Hänvisningen till det åberopade förbudet ger lätt den föreställningen, att det skulle åligga Sverige en folkrättslig eller traktatmässig förpliktelse att inskrida mot dylika sändningar. Så är emellertid ingalunda fallet. Det föreligger — såsom professor Stig Jäderskiölds till denna broschyr fogade promemoria (bil. 1) otvetydigt klarlägger — *varken ur allmän folkrättslig eller ur traktatmässig synpunkt någon sådan förpliktelse för Sverige.* (Även Nordiska rådet — som dock ej tagit ställning till, i vilken form ett ingripande skulle ske mot de fria sändarna — vilka kommit att betecknas såsom »piratsändare», ett uttryck, som med ordets makt över tanken är ägnat att framkalla oriktiga föreställningar, såsom

att en i och för sig lovlig verksamhet (rundradiering) är att likställa med sjöröveri eller annan piratverksamhet på havet — synes ha utgått från den icke hållbara ståndpunkten, att en dylik *förpliktelse* ålegat de nordiska länderna.)

Efter att ha framhållit, att såväl chefen för justitiedepartementet under debatten i Nordiska rådet som departementschefen i propositionen hävdade, att vårt land *skulle vara folkrättsligt förpliktat* till den föreslagna svenska strafflagstiftningen, anför sålunda Jägerskiöld:

»Det må emellertid redan här framhållas, att denna motivering för lagstiftningen omedelbart ter sig överraskande. Varje regel i ett mellanfolkligt fördrag, som innebär förbud eller påbud, tarvar ingalunda motsvarande inomstatliga lagstiftning hos fördragsstaterna. Det förhållandet, att 1959 års telekonvention och radioreglemente må förbjuda rundradiosändningar från rörlig station och fartyg, medför därför icke i och för sig någon förpliktelse för staterna att straffbelägga åtgärd emot förbudet. Den internationella rätten rymmer många och väsentliga avtal, vilka innebära förbud mot visst handlande, utan att inomstatliga sanktioner därför äro nödvändiga. — — — Folkrätten rymmer många regler, vilkas åsidosättande icke kan anses innebära något brott.

Det är ock tydligt, att man i andra samband på svenskt regeringshåll icke uppfattat rättsläget så, som justitieministern framställt det. 1959 års konvention har nämligen, lika litet som reglementet, varit underställt riksdagen. Så hade emellertid måst ske, därest fördraget skulle ansetts innebära förpliktelse för vårt land att införa strafflagstiftning, som krävt riksdagens medverkan, så väl med hänsyn därtill som med hänsyn till ämnets vikt, se regeringsformen § 12 (understruket här). — — — Det vill — — — synas uteslutet, att Kungl. Majestet skulle utan riksdagens hörande låtit myndighet träffa ett mellanfolkligt avtal, som uppenbart kränker riksdagens tydligt utstakade traktatmakt.»

Sedan Jägerskiöld betonat, att det framstår såsom motiverat med en närmare undersökning av folkrättens innebörd uti nu ifrågavarande hänseende — trots de allmänna iakttagelser, för vilka ovan

traktatmässigt förpliktat till en lagstiftning av föreslagen natur — och att detta krävde en analys av radiosändningsrättens utveckling, verkställer han denna och konstaterar härvid bl. a., att enligt den dominerande doktrinen i folkrättsligt hänseende den folkrättsliga *grundprincipen torde vara eternas frihet i fråga om radiosändningsrätten*. Denna principiella sändarfrihet utesluter ej en mellanfolklig reglering i *ordningssyfte*. En sådan föreligger såväl på tele- som på radiokommunikationernas område.

Jägerskiöld anför härefter bl. a.

»Den första fråga, som härvid aktualiseras, är om den s. k. allmänna folkrätten kan anses innehålla begränsande regler av betydelse i detta sammanhang. Det förefaller, som om de svenska myndigheter, vilka yttrat sig om den föreslagna lagstiftningen, hyste den meningen, att alla regler i en traktat med stor tillslutning, utgjorde allmän folkrätt, varför förbudet i radioreglementet mot rundradioutsändning från rörlig station skulle utgöra allmän folkrätt. Tydligt vill man därmed förläna en särskild helgd åt radioreglementets förbud mot rundradioutsändningar från fartyg. En dylik mening är emellertid knappast träffande.

Den allmänna folkrätten lär på detta område innebära följande. Dels den nyss nämnda grundsatsen om eternas frihet, byggande på det faktiska förhållandet, att ljudvågor icke kunna territoriellt behärras eller begränsas. Dels och vissa ur det goda grannelagets princip härledda allmänna regler om skälig hänsyn till andra stater i fråga om undvikande av störningar. För att fråga skulle kunna vara om en kränkning av allmän folkrätt, måste det vara fråga om, att en sändare åstadkommer störning. (Understruket här). Å allmän folkrätt kunna därför otvivelaktigt icke interna straffbestämmelser byggas, vilka avse hindrande av sändning, som icke för det lagstiftande landet har någon störande effekt. Skulle den allmänna folkrätten härutinnan gå så långt, som man under lagens förarbeten synas ha förmodat, vore det ock uppenbart, att den nu föreslagna lagen egentligen vore överflödig. Folkrätten skulle nämligen i så fall erbjuda tillräcklig grund för ingripande, först och främst mot den för sändningarna ansvariga staten, fartygets registerland eller annan ansvarig.»

Jägerskiöld visar härefter att ej heller den mellanfolkliga traktaträtten kan innehålla någon plikt för vårt land att antaga den nu föreslagna lagen och fortsätter:

»Radioreglementet anger även de vägar, som stå öppna vid klander av radiosändningar. Anmälan må ske till frekvensregistreringsbyrån. Denna kan förbjuda en station att sända, därest de grundläggande reglerna i telekonventionen i radioreglementet eller i den internationella frekvensfördelningsplanen åsidosatts (611 jfrt med 501). Är fråga om risk för störning, skall byrån efter framställning eller eget initiativ utarbeta en rapport (613). Byrån kan utarbeta förslag till åtgärder till undvikande av störningar (623 ff). Vid störningar skall i första hand framställning om ändring göras från förvaltning till förvaltning. Ytterst kan mellanfolklig skiljedom enligt telekonventionen art. 47 ifrågakomma.

Det är sålunda tydligt, att det internationella avtalet under bevarande av de olika staternas rätt att reglera de nationella sändningarna, syftar till att undvika störande sändningar, varvid detta begrepp är restriktivt avgränsat. Vissa beslut innebära, att tilldelad frekvens kommer i åtnjutande av ett internationellt skydd. Men betecknande är, att andra nationella beslut, som icke fylla måttet för registrering med nämnda skyddseffekt, icke angripas på grund av felaktigheten i och

för sig utan först sedan verklig störande effekt konstaterats. Fara för störning medför sålunda endast registrering i särskild form och med begränsad rättsverkan, ej omedelbart ingripande. (Understruket här) De mellanfolkliga medlen för utjämnande av motsättningar och slitande av tvister är, förutom direkta förhandlingar, hänvändelser till ett internationellt administrationsorgan och i sista hand skiljedom.

Inom ramen för detta regelsystem föreligga emellertid numera även de i motiven till den föreslagna lagstiftningen åberopade förbuden mot vissa sändningar från fartyg. Dessa förbud äro i nu gällande radioreglemente två. De rymmas i art. 962 och 422. De äro emellertid icke alldeles lika. Art. 962 är den äldre regeln och uttalar, att rundradiosändning icke får ske från rörlig station till sjöss eller över havet. Denna regel tillkom, såvitt jag kunnat finna, 1938 och har till bakgrund det förhållandet, att fartyg behöva radioförbindelser sins emellan och med landstationer, bl. a. ur säkerhetssynpunkt, och att denna verksamhet icke skall riskeras med samtidig sändning för rundradioändamål. Regeln träffar näppeligen fartyg, som så att säga utgöra fasta rundradiosändningsstationer av den typ, varom nu är fråga (Understruket här). Den i tiden senare regeln är art. 422, som däremot innebär ett förbud mot sändning för rundradio från fartyg, liggande utanför territorialvatten. Denna regel åter igen tillkom i Genève år 1959. Den föreslogs av de nordiska ländernas ombud, utan att, såvitt jag kunnat finna, någon närmare motivering härför lämnades. Det märkliga är sålunda, att denna regel, som nu åberopas såsom tvingande grund för en nordisk lagstiftning, tillkommit genom allenast förslag av de nordiska telegrafförvaltningarna (Understruket här).

Samtidigt föreslogo de nordiska ombuden tillsammans med ombud för Nederländerna och Västtyskland en rekommendation, som riktade sig mot rundradiosändningar från fartyg till havs. Här angivas de bärande argumenten för den negativa meningen om dylika sändningar. (Document 657 F 25.11 1959: »*Semblable exploitation est contraire à l'utilisation rationnelle des fréquences et peut finir par créer une situation extrêmement confuse.*») Rundradiosändning från fartyg till havs kunde försvåra det rationella utnyttjandet av frekvenserna. (Understruket här) Rekommendationen motiverades ock med svårigheten att på den nationella lagstiftningens väg hindra dylika sändningar. Särskilt hänvisades till de fall, då rundradiosändning ägde rum å fartyg till havs, som icke inregistrerats i något fartygs register. Rekommendationen utmynnade i en hemställan om undersökning i de olika staterna av de åtgärder, som kunde komma i fråga.

Det synes härav framgå, att det är risken för framtida komplikationer, som motiverat införandet av förbudet i radioreglementet mot rundradiering från fartyg till havs. Men några egentliga sanktioner mot dylika sändningar ha ej avtalats (Understruket här).

Den gjorda analysen av traktaträtten visar sålunda, att man genom mellanfolkliga avtal sökt skapa den ordning, som måste anses önskvärd, och avvärja de risker för oordning, som den ohämmade suveräniteten skulle kunna föranleda på radiokommunikationernas område. Traktaträtten anvisar emellertid själv de vägar, som må beträdas till undvikande av störningar. Den ålägger icke något land att genom intern lagstiftning straffbelägga rundradiosändningar från fartyg till havs, vilka allenast kunna innebära en möjlig risk för framtida olägenheter. Den antagna rekommendationen innebär icke heller någon dylik folkrättslig förpliktelse.

Det är vidare tydligt, att den internationella telekonventionen och radioreglementet — liksom förekommande interregionala avtal om frekvensfördelning m. m. — skapat förpliktelser och rättigheter mellan stater och allenast mellan stater.

Jägerskiöld framhåller härefter, att, därest händelser inträffa, vilka innebära brott mot ifrågavarande mellanfolkliga avtal av andra stater eller individer, som äro underkastade annan stats höghet, är den skadelidande staten hänvisad till framställning antingen till mellanfolkliga organ eller givetvis till vederbörande ansvariga stat.

Jägerskiöld tillägger:

»Man nödgas därför otvivelaktigt till den slutsatsen, att icke något förhållande föreligger, som må förplikta vårt land till en strafflagstiftning, som riktar sig mot rundradiostationer utanför vårt territorium.»

Jägerskiöld visar slutligen, att den nationella straffrättskompetensen, därest hittills iakttagna folkrättsliga grundsatser skola respekteras, icke sträcker sig så långt, att den omfattar i lagförslaget föreslagna straffregler i avseende å utländska medborgare i vissa fall.

Av det framlagda förslaget får man närmast den uppfattningen, att det skulle vara något för Norden unikt, att vissa fria sändare äro baserade utanför sjögränsen i Östersjön och Öresund, varför en nordisk säraktion vore påkallad. Intet kan vara oriktigare. Det torde runt om i världen finnas väsentligt över trehundra fria sändare (om skilda program från samma sändare medräknas omkring 500 *enbart på mellanvågsbandet*), därav omkring erthundra i Europa, som icke tilldelats våglängder i enlighet med bestämmelserna i det internationella radioreglementet, många av dem fartygsbaserade. Några inskridanden mot dem ha veterligen ej ägt rum — med all sannolikhet beroende på, att några olägenheter av deras verksamhet (vilken ju *icke står i strid mot gällande lagföreskrifter*) ej försports och att det förty varit stötande mot det allmänna rättsmedvetandet och *den erkända principen om eterns frihet* att vidtaga åtgärder mot dem. Ingen har veterligen gjort gällande, att de fartygsbaserade sändare, som verka exempelvis i U. S. A:s eller Cubas farvatten, påkalla ingripanden genom nationell lagstiftning. Detsamma gäller den visserligen ej fartygsburna men fria, kommersiella sändaren »Europe No. 1» i Saarbrücken, startad med tyskt och franskt kapital, och med en *sändareffekt av 400 kW samt en lyssnarkrets av 15.000.000—20.000.000 människor*. Utanför Grekland har »Voice of America» under flera år sänts från ett fartyg — »Couvier» — å internationellt vatten, ehuru fartyget numera fått ankra vid Rhodos. Sedan de svenska pingstvännerna fränkänts möjligheten att erhålla sina gudstjänster radierade genom det dåvarande Radiotjänst, etablerade pingströrelsen en radiostation i Tanger — »Radio Ibra» — som från och med år

1955 även sände reklam på svenska och vars program regelbundet annonserades i den svenska pressen.

Av det sagda torde framgå, att det icke är så, att de fria sändningar, som förekomma i Norden, äro unika eller avvikande ifrån ett tämligen allmänt förekommande förhållande — internationellt sett. Det är ägnat att väcka förvåning, att åtgärder nu föreslås separat av de nordiska länderna mot ifrågavarande företeelser, ehuru de äro av universell räckvidd. Om inskridanden genom lagstiftningsåtgärder äro erforderliga, synas dylika böra först utredas, behandlas och specificerat föreslås på det internationella plan, där den åberopade konventionen tillkommit — i varje fall, därest de företeelser, mot vilka lagstiftningen avser att vända sig, icke visas ha medfört någon skada (störningar i den nationella eller internationella radiotrafiken).

Att någon sådan skada uppkommit genom den verksamhet, som bedrivits genom de fartygsbaserade sändarna i Östersjön och Öresund, har ej ens påståtts, än mindre visats. Några störningar av andra sändare eller av mottagning från dylika sändare ha ej försports. Skulle så ha varit fallet, anvisas för övrigt — på sätt ovan klarlagts — i det internationella radioreglementet de vägar, som böra beträdas för att komma till rätta med dylika sändningar. Den våglängd, å vilken Radio Nord sänder, *kan* ej heller medföra dylika störningar, i vilket ämne hänvisas *dels* till bifogade utlåtande av civilingenjören hos Tuab, Teleutredningar AB, Gunnar Westbeck, *dels* till artikel i nr 5 (maj 1962) å sid. 43 av facktidskriften Radio och Television, signerad (Sch) (= ingenjören John Schröder) (bil. 2 och 3). Både *Westbeck* och *Schröder* äro på ifrågavarande område kända och erkända såsom synnerligen framstående fackmän.

Icke heller övriga fria sändare i Norden medföra störningar.

Inom mycket vida kretsar har också den tillämnade lagstiftningen — som avser att kriminalisera en i och för sig lovlig verksamhet (rundradiosändning), vilken för det allmänna rättsmedvetandet ej framstår och ej rimligen kan framstå såsom brottslig — väckt oförställd förvåning och framkallat talrika, mot förslaget riktade, spontana opinionsyttringar. Att den berörda allmänheten *inom alla folkläger* på ett entydigt sätt med överväldigande majoritet reagerar mot den tilltänkta lagstiftningen, framgår ej blott av dessa spontana opinionsyttringar utan även av de opinionsundersökningar, som verkstälts av Institutet för Marknadsundersökningar (IMU) och som redovisas i bilagorna 4—6.

Det framstår även som onaturligt för den enskilde medborgaren, att det skall anses vara ett brott att annonsera eller rent av ett brott att förmedla en annons, om annonseringen sker i radio från ett fartyg på internationellt vatten, men straffritt och vällovligt, om reklamen äger rum från en fast, utländsk station, vare sig denna är en fri sändare eller icke.

Den diskussion rörande speciellt Radio Nord, som förekommit, alltsedan sändaren startade, har i många avseenden snedvridits, för att icke säga förgiftats, genom argument, som ej åberopats i propositionen men som lätt för tanken bort från den grund — den enda grund, på vilken propositionen stödes — nämligen Sveriges bundenhet av viss konvention och påstådda skyldighet att i anledning härav genomföra en lagstiftning av föreslagen art. Man har härvid ej dragit sig för att gå in på person och framställa de ekonomiska intressenterna i Radio Nord såsom i och för sig suspekta och mindervärdiga. Radioreklam i och för sig har betecknats såsom något förkastligt — i motsats till exempelvis reklam i pressen eller å neonskyltar, affischer och dylikt — alldeles oavsett, att den kommersiella reklam, som utgör den ekonomiska grundvalen för Radio Nordens existens, förts inom ramen av de grundregler för god reklam, som fastställts av landets näringsorganisationer och Näringslivets Opinionsnämnd.

Enligt det till lagrådet remitterade ursprungliga förslaget skulle straff inträda icke blott, när ifrågavarande sändningar störde radiomottagning i något av de nordiska länderna, utan även, då sändning var avsedd för dessa länder. Sedan lagrådet ansett sistnämnda bestämmelse olämplig, när den gav ett intryck av att åsyfta att skydda landet mot sändningar från anläggning utanför landet på grund av sändningarnas innehåll eller att värna om den monopolställning, som i de nordiska länderna tillkommer vissa radioföretag, har bestämmelsen utgått i det förslag, som innefattas i propositionen. I samband härmed har departementschefen anfört:

»Ett försök att hindra avlyssning av viss radiosändning, vare sig på grund av dess innehåll eller för att värna om vårt lands egen rundradiosändning, skulle fullständigt strida mot den politik, som vi fört och avse att föra på detta område.»

Det föreligger självklart icke anledning att betvivla uppriktigheten i det sålunda av departementschefen gjorda uttalandet. Men man torde ej kunna komma ifrån, att icke minst det förhållandet, att reklam enligt mellanvarande avtal mellan staten och AB Sveriges Radio ej får förekomma i radio och television, drivna av sagda bolag, med-

verkat vid skapandet av den stämning, i vilket det föreliggande lagförslaget vuxit fram — oavsett att reklam i olika former rent faktiskt förekommer i Sveriges Radios sändningar. Med teknikens våldsamma utveckling på radions och televisionens område är det emellertid, mänskligt att döma, endast fråga om en relativt kort tidrymd, när sändningar, även innefattande reklam, från praktiskt taget hela världen komma att kunna mottagas också i vårt land. Sverige kan — om det ej vill isolera sig och förbjuda åhörandet av utländsk radio och åseendet av utländsk television — icke hindra denna utveckling, som kommer att av sig själv eliminera de fartygsburna sändarna.

Det föreliggande spørsmålet borde ej vara en politisk partifråga.

Lagförslaget är i sig, om det endast gällde de fria, fartygsburna sändarnas vara eller icke vara, icke en fråga av väsentlig betydelse för landet, men de aspekter, som framträda, om förslaget blir lag, äro dock skrämmande i andra avseenden. Även om lagförslaget ej riktar sig mot yttrandefriheten i och för sig vänder det sig mot närbesläktade former av medborgerliga fri- och rättigheter. Det gäller exempelvis, huruvida en medborgare, som forslar ett ljudband — innehållande alldaglig sång och musik, oskyldiga annonser och andra dylika oförargliga upptagningar — från Kammakargatan i Stockholm till Nynäshamn och där överlämnar detta band till en förare av en motorbåt, som skall forsla det vidare till ett i Östersjön på internationellt vatten placerat sändarfartyg — som ej gjort eller gör någon skada utan endast utövar en laglig och lovlig verksamhet — det gäller, om en sådan medborgare skall stämpas som en brottsling, hemfallen till straffansvar enligt Sveriges Rikes lag. Kan detta vara rimligt? Kan det bidra till respekten för gällande lagar? Kan det vara en partifråga? Måste ej den enskilde riksdagsmannen säga sig, att en sådan lagstiftning är oförenlig med hävdvunna, svenska frihetsbegrepp och att den i allt fall ej bör komma till såsom ett resultat av en partipolitisk maktstrid, framdriven med synnerlig brådska, utan föregående allsidig och grundlig utredning samt utan en saklig och bärande motivering?

Det synes ej finnas något skäl att nu besluta, att ett så egenartat lagförslag som det föreliggande, vilket härjämte saknar en bärande motivering och som torde stå i strid med den uppfattning, som omfattas av en överväldigande majoritet hos svenska folket, skall upphöjas till svensk lag.

Stockholm den 10 maj 1962.

M. Grünberger
Advokat

RADIO NORD ÄR ENDAST ETT ARBETSNAMN

Radio Nord är endast anrops- och arbetsnamnet för sändningarna från m/s »Bon Jour». För dessa sändningar svarar två företag, nämligen

1. Radio Reklam Produktions AB

Detta är ett alltigenom svenskt företag, ett produktionsbolag med adress Kammakargatan 46 i Stockholm. Det är sålunda i alla hänseenden underkastat svensk lag och svensk jurisdiktion. Det betalar skatt här i landet och uppfyller även i övrigt de förpliktelser, som åvilar ett svenskt aktiebolag. Det har ett 40-tal anställda.

Avgifter till Stim och till Svenska gruppen av The International Federation of the Phonographic Industry utgår och gäldas avtalsenligt.

2. Nord Establishment

Radio Reklam Produktions AB säljer sina tjänster till Nord Establishment, som äger sändarfartyget, där för närvarande 17 personer är sysselsatta. Det är Nord Establishment, som svarar för sändningarna, medan Radio Reklam Produktions AB i allt väsentligt svarar för produktionen.

Nord Establishment är inregistrerat i Lichtenstein och ägs av två välkända amerikanska industrimän, Robert F. Thompson och Clint Murchison, båda från Texas, U. S. A. Knuten till Nord Establishment som rådgivare är den amerikanske radiomannen Gordon Mc Lendon jämväl från Texas, som själv äger sju radiostationer och fem TV-stationer. Det är dessa tre, som nedlåtande kallas »texasmillionärerna».

RADIO NORD NÅR

Inom det område, som Radio Nord täcker — med mycket god hörbarhet — är omkring 3 milj. medborgare bosatta.

Det ligger i sakens natur, att icke alla dessa regelbundet lyssnar på Radio Nord — liksom de säkerligen icke heller regelbundet lyssnar på Sveriges Radio — men en mycket stor del av befolkningsunderlaget lyssnar någon gång på sändningarna, som pågår under dygnets alla 24 timmar.

En av Svenska Institutet för Opinionsundersökningar (Sifo) verkställd undersökning, avseende perioden 1/1—31/3 1962 visar, att genomsnittligt ungefär 20 % av befolkningen inom undersökningsområdet — som avsåg östra Mellansverige med Stor-Stockholm och Gotland — avlyssnat Radio Nord en genomsnittlig »gårdag» (alltså föregående dag).

Radio Nord har även ständiga lyssnare under hela sändningstiden, och åtskilliga tusen lyssnar med tacksamhet även under natt-timmarna, icke minst nattarbetare av olika slag, som t. ex. yrkeschaufförer och andra.

Även landets vanliga bilister har givit uttryck för sin tacksamhet gentemot Radio Nord's sändningar.

Strukturanalys av Radio Nord:s lyssnarkrets 1961

	Oktober %	November %	December %
<u>Åldrar:</u>			
15 — 24 år	47	41	36
25 — 45 år	36	35	33
46 år och äldre	17	24	31
	<hr/> 100%	<hr/> 100%	<hr/> 100%
<u>Bostadsort:</u>			
Stor-Stockholm	40	41	39
Övriga städer	40	39	34
Landsbygd	20	20	24
	<hr/> 100%	<hr/> 100%	<hr/> 100%
<u>Socialgrupper:</u>			
”Bättre situerade”	6	8	6
”Medelklass”	38	45	37
”Arbetare och likställda”	56	47	57
	<hr/> 100%	<hr/> 100%	<hr/> 100%
<u>Inkomst:</u>			
Under 12.000 kr/år	48	46	43
Över 12.000 kr/år	48	52	52
Ej svar	4	2	5
	<hr/> 100%	<hr/> 100%	<hr/> 100%

3.000.000 LYSSNARE.

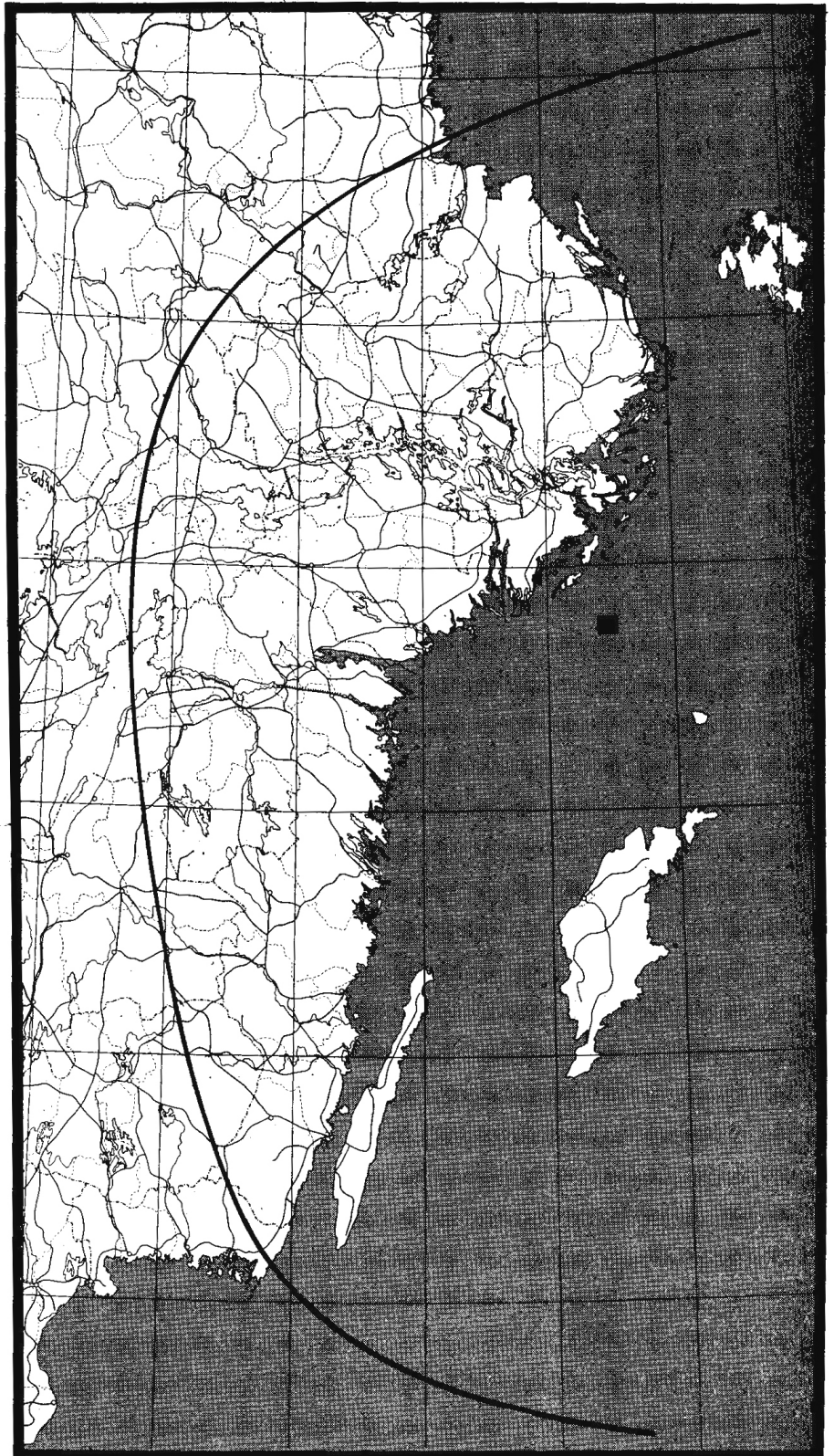
Undersökningar, verkställda av Sifo, har givit vid handen, att en vanlig vardag kl. 17 har Radio Nord omkring 235.000 lyssnare, varav omkring 145.000 i åldern 21 år och däröver och omkring 90.000 lyssnare under 21 år.

Vi återger här en strukturanalys av Radio Nord's lyssnarkrets, grundad på en undersökning, som Sifo föranstaltade om under oktober, november och december månader 1961.

Undersökningen avsåg att utröna frekvensen och strukturen av hela landets radiolyssnare och TV-tittare och omfattade omkring 3.200 intervjuer.

Tabellen torde ge vid handen, att inslaget av äldre lyssnare kontinuerligt ökat, att lyssnarna på landsbygden ökat i förhållande till Stor-Stockholm och övriga städer, att huvudparten av lyssnarna är att hänföra till gruppen »arbetare och likställda» och att omkring hälften av lyssnarna återfinns bland medborgare med inkomster över 12.000 kronor per år.

I motsats till vad man torde vara benägen att antaga, är lyssnarinslaget bland mogna medborgare större än bland ungdomen. Man synes därför vara berättigad till den slutsatsen, att Radio Nord fyller ett behov.

HUR ARBETAR RADIO NORD?

De olika programinslagen — bortsett från de direktsända nyhetskommunikéerna — har en ganska lång väg att vandra, innan de når lyssnarna.

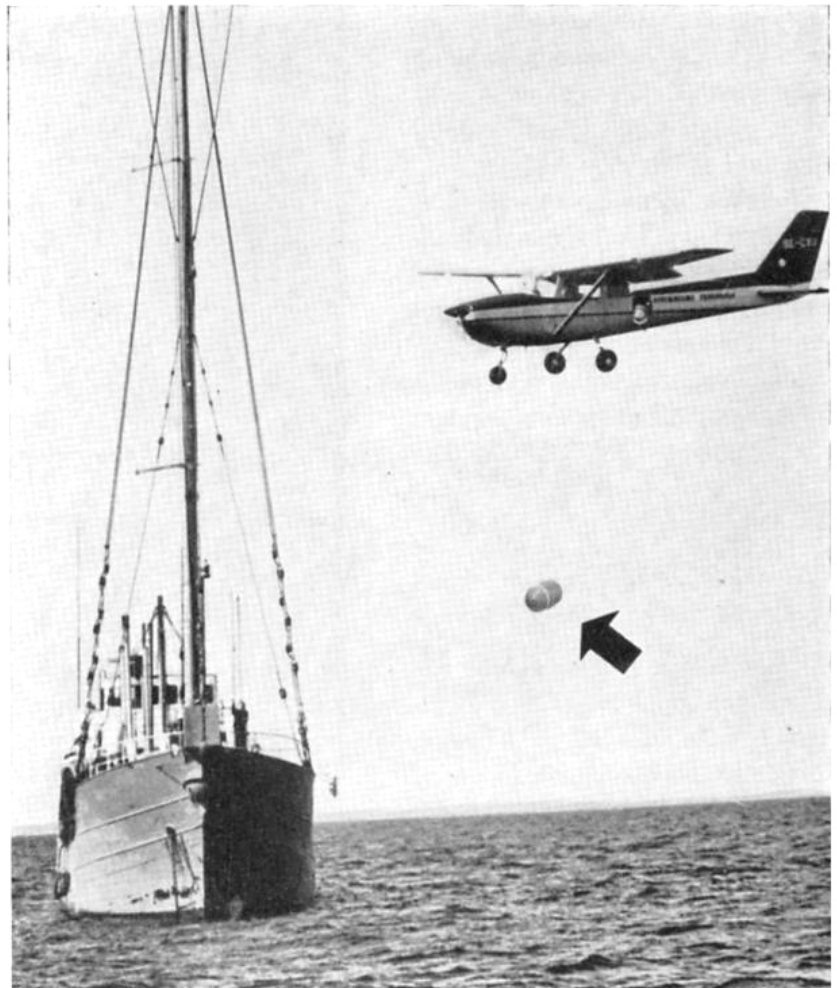
Större delen av programmen produceras och inspelas på Kammakargatan i Radio Reklam Produktions AB:s fyra högklassigt utrustade studios.

Den stora bilden återger en interiör under pågående bandning från en av dessa studielokaler.

Förbindelsen med sändarfartyget »Bon Jour» upprätthålles på följande sätt.

När det bandade programmet är klart, packas det tillsammans med tidningar och post i en specialkonstruerad »transportbomb», en så kallad »drop», som med bil förs till Skå-Edeby. Därifrån flygs den ut till »Bon Jour» med ett sportflygplan och släpps ner i närheten av fartyget — bilden till höger. Bandet kan även sändas med bil till Nynäshamn och därifrån med motorbåt till sändarfartyget.

Tullgranskning görs av varje »drop». Detta tillgår så, att Radio Nord-chauffö-

en möter en tulltjänsteman i Stadsgården, som följer med till flyglatsen vid Skå-Edeby eller till Nynäshamn, där »dropen» plommeras.

Väl ombord, sätts bandet in i en av de tre avspelningsmaskinerna – bilden ovan – och programmet går ut till lyssnarna.

Ombord på m/s »Bon Jour» finns en besättning på 12 personer samt 3 tekniker och 2 nyhetsjournalister. En del program produceras direkt ombord, och för det ändamålet finns ett grammofonarkiv och en fullständig studiourrustning ombord.

Ett väsentligt större arkiv har man emellertid på Radio Reklam Produktions AB på Kammakargatan. Det täcker hela den lättare underhållningen men omfattar även seriösa inslag.

Arkiven förnyas kontinuerligt och kompletteras med de senaste kivorna ur såväl utländska som svenska artisters produktion.

Radio Nord har en till synes isolerad nyhetsredaktion. Men isoleringen är endast skenbar, och den har stimulerat till en intensiv och effektiv nyhetsanskaffning.

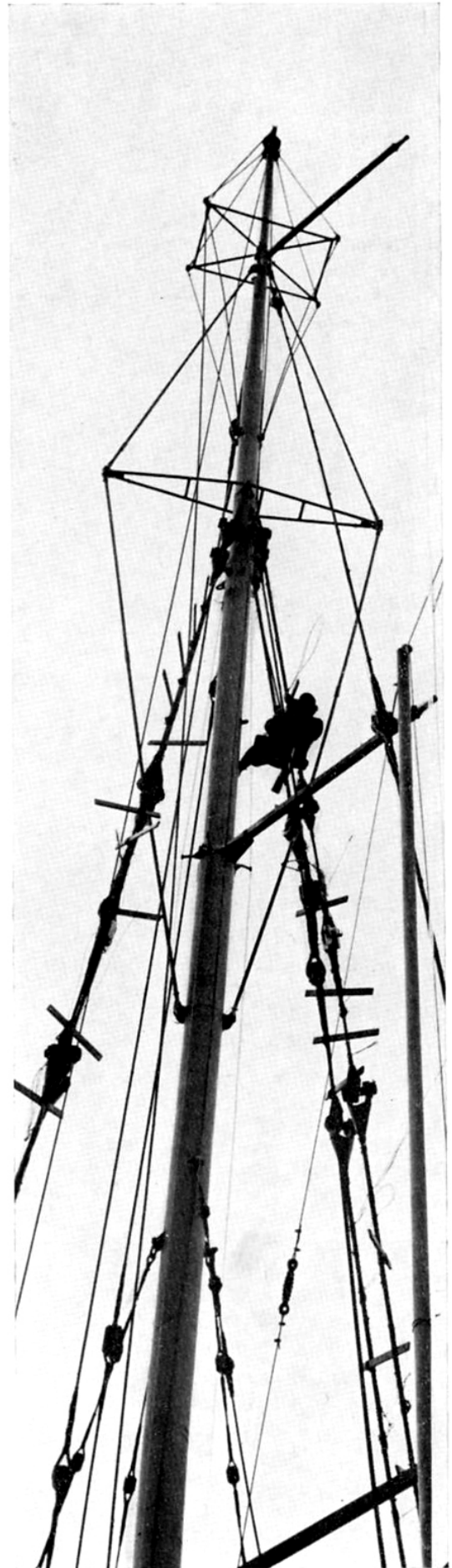
Det tar nämligen bara två sekunder för en nyhet att nå Radio Nord – oavsett från vilket hörn av världen, den kommer. Radio Nord's främsta nyhetsförmedlare är radiostationerna runt om i världen, och Radio Nord har vidtagit effektiva åtgärder för att snabbt kunna förmedla nyheter, medan de verkligen är nya.

Radio Nord har också en nyhetsredaktion på Kammakargatan.

Till höger på uppslaget syns den 38 meter höga masten som har ett mycket sinnrikt och komplicerat antensystem, som för ut Radio Nord-programmen över täckningsområdet.

3 st. generatorer, belägna i den ombyggda båtens f. d. lastrum, levererar den ström, som behövs till de två sändarna. Dessa, som vardera ger en effekt på 10 kW, används icke båda på en gång. En sändare finns alltså alltid i reserv.

Sändningarna äger rum på mellanvåg 495 m.

RADIO NORDS PROGRAM

Radio Nord är ett affärsföretag, en kommersiell radiostation. Syftet är att genom försäljning av programtid till annonsörer ge svenska lyssnare ett radioprogram på ett sätt, som garanterar ett kontinuerligt och konstant lyssnarintresse.

Stommen av Radio Nords program består av lättare underhållning, främst sång och musik, samt nyheter. Även underhållning med allvarligare syfte förekommer dock regelbundet, liksom även bistånd till olika behjärtansvärda ändamål, som stöd åt insamlingar för Akademikerhjälpen, Riksförbundet mot reumatism, De Vanföras Riksförbund m. fl. Radio Nords insatser på sistnämnda område har mötts av varm tacksamhet, vilken även tagit sig uttryck i skrift.

Bannlyst från Radio Nords program är däremot all politisk och all religiös propaganda, en programlinje som obrottsligt hållits, även när man från olika håll önskat köpa programtid i sådant syfte.

Många av landets främsta underhållningsartister, bland andra de som är avbildade på baksidan har presenterat egna program för Radio Nord.

Radio Nord har varit i funktion allt sedan den 8 mars 1961. Det är möjligt, att sändaren ännu icke funnit sin slutliga linje, men det torde icke råda något tvivel om, att sändningarna rönt allt större uppskattning inom allt vidare kretsar med den begränsning i fråga om program, som Radio Nord ålagt sig. De brevskördar, som Radio Nord fått mottaga från lyssnarna — den stora bilden här åskådliggör en vanlig dags brevskörd från lyssnarkretsen — bär vittne härom. Det är, å andra sidan, självklart, att man kan hysa olika meningar om, hur en radiosändare bör utforma sina program. Även Sveriges Radio torde ha en vidsträckt erfarenhet av de olika åsikter inom lyssnarkretsen, som gör sig gällande i fråga om det bästa och riktigaste sättet i detta hänseende.

